

Heid Cat zondag 23

Rechtvaardiging 1 geschenk 2 geweten 3 geloof

Gemeente,

Rechtvaardig, rechtvaardiging, gerechtvaardigd. Bijbelse woorden. Woorden uit de catechismus. Maar niet direct alledaagse woorden. Daarom is het best zoeken naar de betekenis. Je zou, als je begint met rechtvaardig, een beetje denken aan: eerlijk, redelijk, terecht. Wie spiekt die krijgt een één, wie fraudeert krijgt ontslag, ja dat is wel rechtvaardig. Andersom vinden we dingen wel eens onrechtvaardig, als ze oneerlijk zijn voor ons gevoel.

Maar daar zit wat onder, een fundamentele betekenis van rechtvaardig. Rechtvaardig is volgens de Bijbel dat iets of iemand is zoals bedoeld, zoals hij of het zou moeten zijn. Een pen die schrijft, een appelboom die appels draagt, noemt het Hebreeuws rechtvaardig: want dat hoort hij te doen en daarvoor is hij gemaakt.

Nou, dan is God rechtvaardig. Hij is zoals God behoort te zijn. Betrouwbaar, waarachtig. En dat blijft Hij ook. Hij houdt Zijn Woord. Dat Hij de goddeloosheid straft. Hij houdt Zijn woord, dat Hij Zijn volk bewaart en redt. Dat doet Hij ook, wat het Hem ook kost in Zijn Zoon. Ja, God is rechtvaardig. En een mens, u, jij, ik? Zijn wij rechtvaardig? Zijn wij zoals wij moeten zijn, zoals wij bedoeld zijn? Namelijk om God te eren en te verheerlijken? God te hoogachten en te aanbidden? Nee! Want dat zijn wij niet en doen wij niet en kunnen we niet en willen we niet. Wij zijn niet rechtvaardig. Maar God wel! Hij straft de goddeloosheid. Hij is Rechter, Die de misdaad straft. Ook de misdaden van u, van jou, van mij.

Hoort u de vraag? Hoe zijt gij rechtvaardig voor God? Want dat kan toch helemaal niet, want dat ben ik niet. Je hoort verwond erin in die vraag. Hoe is dat mogelijk? Hoe kan dat? Dat je zegt: ik ben rechtvaardig voor God. Je hebt gehoord dat iemand vreselijk slecht ervoor stond en zijn examen slecht gemaakt had en je ziet de vlag met tas uithangen: hoe ben jij geslaagd? Je weet dat iemands bedrijf vreselijk slecht draait en geen enkele order heeft en er staat een gloednieuwe Jaguar voor de deur: hoe heb jij die gekocht? Nou, zo iets: hoe ben jij rechtvaardig voor God?

In de tijd van de Reformatie, dus van de catechismus, was er de achtergrond van de Rooms katholieke leer. Die zei: vrede met God, dat weet je nooit zeker. Dat blijft altijd een vraag, een angst. Is de balans van je slechte en je goede daden in evenwicht, is er overwicht van je goede daden tov je slechte daden? En als dat vandaag zo zou zijn, dan kan het morgen weer veranderen. De achtergrond van altijd angst en onzekerheid. Waartegen verkondigd mocht worden: er is vrede met God! Want God rechtvaardigt zondaren door het geloof om Christus wil.

Vandaag de dag is de algemene achtergrond van onze tijd en onze kerk een totaal andere. Vrede met God? Dat zal toch wel. Het algemeen gevoel is: bang voor God? Ik zou niet weten waarom. Ik zie er helemaal niet tegenop om te sterven. Steeds meer een dichtgeslibd of toegeschroeid geweten. En in de kerk wordt het dan zo verkondigd: God vind je waardevol, je bent een parel in Zijn hand, je mag er zijn zoals je bent. De achtergrond in onze dagen: natuurlijk hoef je niet bang te zijn.

1 geschenk

Maar nu de Bijbel: hoe zijt gij rechtvaardig voor God? En we letten eerst op de hoofdzin en laten alle komma's weg: also dat God mij schenkt en toerekent. Dus dat betekent: ik ben het en heb het, omdat ik het gekregen heb. Als een kind van 5 dat een nieuwe jurk heeft. Maar die had ze nooit zelf kunnen betalen, toch heeft ze hem, want ze heeft hem van vader en moeder gekregen. Wat heb ik dan gekregen?

Drie dingen: de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Jezus Christus. De genoegdoening dat wil zeggen: de straf op mijn zonden, op mijn onrechtvaardigheid is gedragen. Jezus heeft dat gedaan: de vloek, de straf op Zich genomen. Een ontzaglijk zware straf: Godverlatenheid en nederdaling ter hel. Maar: Hij heeft het gedaan. Gerechtigheid wil zeggen: Jezus heeft altijd al Gods geboden gehouden. Volmaakt en perfect geleefd. Heel Zijn leven en naar al Gods geboden. Dat kostte Hem strijd, de duivel heeft wat gedaan om Hem toch te laten struikelen en af te houden van Zijn roeping. Dat kostte Hem Zijn worsteling in Gethsemané, Maar Hij streed er Zich met bloed en tranen doorheen. Gehoorzaam tot de dood des kruises. Heiligheid wil zeggen: dat kwam echt van binnenuit. Zij hele hart was vol van God en liefde tot Zijn Vader. Innerlijk was Hij rein en zuiver en zat er nooit een zweem van bijbedoeling doorheen. Heilig ontvangen is Hij van de Heilige Geest.

En die drie dingen van de Heere Jezus schenkt God mij. Houdt God ahw voor mij. Als een wit kleed. Als u naar mijn zwarte toga kijkt. U ziet ook dit witte befje. Daaronder zit ook zwarte toga maar dat ziet u niet. Als u die bef net zo groot zou zijn als heel de toga, zag u niks zwarts meer. Dan zag u alleen maar wit. Nou, dat is het: God houdt dat witte van Jezus' genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid voor mij. Voor al dat zwart van mij. Dan zie je alleen maar wit. God schenkt mij de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Jezus Christus. En ik ben volmaakt, perfect, ik heb een tien, vlekkeloos en volmaakt. In Christus. Dat noemt Romeinen 5:1 wij dan gerechtvaardigd zijnde. Rechtvaardig verklaard, ik ben het niet in mezelf, maar ik heb het gekregen. Het wordt voor mij gehouden. En nu heb ik vrede met God. Alle is goed tussen Hem en mij. Hij zal nooit meer op mij toornen, nooit meer mij straffen.

Daardoor hebben wij de toeleiding: de toegang tot Gods Vaderhart. Vrij en altijd. En daardoor roemen wij in de hoop der heerlijkheid Gods. Dat wij eeuwig leven zullen. Dat wij erfgenamen zijn van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. Voor de dood hoef ik niet te vrezen. Zeker weten! Over zekerheid gesproken. Zo vast, zo volmaakt, zo zeker.

Heerlijk als ik dat zo uit mag stralen dat anderen dat merken. Dat anderen gaan vragen: wat is dat toch met jou? Heerlijk als ik God daarvoor verheerlijken mag en mag grootmaken. Deed ik dat maar meer. Voller, rijker. Vrijmoediger.

Nou staat er een lange tussenzin tussen, tussen deze hoofdzin. God schenkt mij de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus, hoewel, al is het dat, mijn geweten mij aanklaagt dat ik tegen al Gods geboden heb gezondigd en er niet één van heb gehouden en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben. Ook drie dingen, daarover straks nog. Drie dingen:

2 geweten

Dat ik tegen al Gods geboden zwaar gezondigd heb. Ga maar na: ik heb afgoden gekend die God van Zijn plaats drongen; ik heb eigen zin doorgezet tegen Gods wil in, ik heb Zijn Naam misbruikt, Zijn dag ontheiligd, mijn ouders, leraren, politie afgekat, levens aangetast door wrok en bitterheid, mijn huwelijk aangetast door verkeerde begeerten, jaloers geweest op wat anderen hadden, gelogen toen het mij uitkwam, zondige begeerten gehad. Gezondigd, zwaar gezondigd. Wat ik niet mocht doen of denken of willen, deed, dacht, wilde ik toch.

En de tweede aanklacht: geen daarvan gehouden. Dus wat ik wel moest doen, denken en willen, dat deed, dacht en wilde ik niet. God geen vertrouwen gegeven, Zijn Woord niet gevreesd, Zijn Naam niet getuigd en beleden, Zijn dag niet gevuld met Godsvrucht, ouders, regering niet opgedragen aan God, anderen niet geholpen toen het kon en mocht, mijn man of vrouw niet geholpen naar ziel en lichaam, anderen niet gegeven van mijn overvloed, de waarheid niet verbreed, mijn verlangens brandden niet naar God en Zijn dienst.

Dat heb ik allemaal op mijn geweten. Maar kun je denken, dat is gebeurd, dat was vroeger. Ik heb gezondigd en ik heb er geen van gehouden. Maar is dat dan nu toch wel wat beter geworden? Wat zegt antwoord 60? En dat ik nog steeds tot alle boosheid geneigd ben. Dus dat geldt nu, nu ik mag weten rechtvaardig voor God te zijn, nu geldt nog, tot mijn verdriet en smart, hoewel ik graag anders zou willen, dat ik nog steeds tot alle boosheid geneigd ben. Alle boosheid, alles wat in het verleden er was en in me opkwam, alles wat Gods wet verbiedt, alle

boosheid nog steeds toe geneigd. Romeinen 7: het goede dat wil wil doe ik niet, het kwade dat ik niet wil doe ik wel. Ik ben.

Mijn geweten klaagt mij aan. En hoe dichter bij de HEERE, hoe scherper je die aanklaagt voelt. Zo Gij in het recht zou treden en gadeslaan onze ongerechtigheden o wie zou dan bestaan? Dus als je die aanklacht niet sterk voelt, ben je verder van God af. Als je zegt, och, wat geeft dat nou, een keer niet naar je ouders luisteren, een keertje niet echt uitgerust in de kerk zitten, ja, je kan wel overal moeilijk over gaan doen, dan ben je ver van God. Want hoe dichter bij God, hoe scherper die aanklacht is. En op een keer, een tijd in je leven, kwam dat voor het eerst. Zo scherp dat je je afvroeg: o mijn ziel doorziet gij uw lot, hoe zal gij rechtvaardig verschijnen voor God. Weet u het nog? Weet jij het nog? Hoe zal ik rechtvaardig verschijnen voor God? Ik kon er me niet meer van afmaken, ik kon niet meer doen alsof het allemaal maar kleinigheidjes zijn. Ik stond voor Gods rechterstoel. Hoe kom ik daar doorheen?

Door dat ene woord. Mijn geweten klaagt mij aan, nochtans God. Nochtans, dat betekent: toch! Dat is het. Dat is de rechtvaardiging. Dat God nochtans, toch mij schenkt wat van Christus is. Kijk, ik zeg vanuit mezelf altijd: dus.

In deze zin: ik heb het zo erg niet gemaakt, ik til er niet zo zwaar aan, ik kan heus wel ergere dingen noemen die ik nooit gedaan heb, en dus....maak ik me geen zorgen. En dus zie ik niet in, wil ik niet inzien, dat God moeilijk zou doen over mij. Of: nou goed dan, ik heb best wat op mijn kerfstok, maar aan de andere kant Kijk, een mens is altijd op zoek naar een 'anderzijds'. Zo van: aan de ene kant heb ik wel heel veel verbruid, maar gelukkig, aan de andere kant zijn er toch ook wel andere dingen te zeggen van me. Vroeger was het niet zo best, maar nu leef ik een stuk bezadigder. Aan de éne kant, maar aan de andere kant.....en dus zie ik het met vertrouwen tegemoet.

Of aan de andere kant: ik heb alles verzondigd, en ik heb God tekortgedaan en dat is nooit meer goed te maken en dus....kan het nooit goed zijn met God. En dus kan ik zo niet aankomen bij Christus. En dus moet ik eerst maken dat ik beterschap laat zien of in elk geval probeer. Het ongeloof zegt: en dus....

Maar God zegt: Nochtans, toch. Dat doet God. En toch schenk Ik je de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus. Dat doe Ik! Zo maak Ik zalig. Zo maak ik rechtvaardig! Toch, nochtans. En dat past precies. Die drie dingen van Jezus passen precies op die drie aanklachten van mijn geweten. Ik heb tegen alles gezondigd: Christus heeft genoeggedaan, de straf gedragen. Ik heb er geen van gehouden: Christus heeft ze allemaal gehouden. Ik ben innerlijk onrein en onzuiver. Christus

is innerlijk heilig en zuiver. Dat past precies. Dat bedekt mij precies en helemaal. Dat is bestand tegen alle aanklachten.

Dan spreekt God mij vrij! Dan spreekt God mij vrij! Dat geeft die verwondering. Schuldig en toch vrijgesproken. Hoe dichter bij God hoe dieper die verwondering is. Hoe groter dat wonder is voor je. Die verwondering staat wel onder druk: de duivel probeert die verwondering af te breken. Of door te zeggen: dat kan niet en dat is niet, iemand die zo slecht is en zo verdorven blijft, die kan nooit rechtvaardig zijn voor God. Hij zaait twijfel. Of door te zeggen: o natuurlijk is dat wel goedgekomen. Dat jij veroordeelt zou worden dat is niet in te denken, jij bent toch gewoon net als ieder ander, dus waarom zou het niet goed zijn gekomen met je.

Het is echt geloofsoefening en strijd om verwondering te bewaren. Dat het nochtans is, en toch.

3 geloof

Inderdaad: geloofsoefening. Door het geloof. Dat is uit de Bijbel wel duidelijk: wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof. En Romeinen 4: niet uit de werken der wet, maar door het geloof. En de catechismus neemt dat over: inzoverre, indien ik althans, deze weldaad met een gelovig hart aanneem. Gelovig.

Wat is dat geloof dan? Om te beginnen om het verschil duidelijk te maken tussen de gerechtigheid van Christus en het geloof. Die gerechtigheid van Christus is als water. Water in een put. Een put op mijn erf aangelegd. Dus ik mag er gebruik van maken. Dat water is er. Alleen, ik heb wel een emmer nodig. Want zonder die emmer kan ik dat water nooit uit de put halen en aan mijn mond brengen en drinken. Kijk: de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus is het water. En het geloof is de emmer. Alleen door de emmer kan ik die rechtvaardigheid van Christus naar mij toe halen en drinken. Mij toe-eigenen. Zodat ik er wat aan heb, alles aan heb. Dat geeft ook aan: al had tien emmers maar geen water, dan stierf ik van dorst, dan kwam ik om. Het water en de emmer: de emmer brengt het water naar mij toe en in mijn mond.

Dat noemt de catechismus dan; dat ik met een gelovig hart die weldaad van Christus werk aanneem. Het geloof neemt aan. Zo staat het er, zo is het Bijbels, dus daar blijven we bij. Dan wel Bijbels invullen. Wel heel goed opletten dat er niet nemen staat, maar aannemen. Het geloof neemt niet, maar neemt aan. Nemen dat doe je iets wat je zomaar vind. Het ligt op straat en je neemt het mee. Maar dan kan altijd iemand eraan komen die zegt: nee, dat is van mij, of van mijn buurman, jij mag dat niet nemen, meenemen. Maar aannemen ligt anders. Iets wat je

aanneemt dat word je aangeboden. Daar begint het mee. God biedt aan. Hij biedt zegt antwoord 61 de gerechtigheid van Christus aan. Die genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus. Die biedt God aan aan zondaren. Onvoorwaardelijk, aan ieder die onder het Woord komt. Aan u, jou en mij vanavond. God biedt het aan. Ook nu. De HEERE wil Zijn Christus en Zijn gerechtigheid aan mij kwijt. De Heilige Doop onderstreept dat.

Dan spant het erom! Nu spant het erom. Als mij iets wordt aangeboden. Kijk, de duivel werkt op me in: o dat hoeft niet. De duivel sust mijn geweten. Niet zo overdreven doen, niet bang laten maken vanwege je zonden, allemaal overdreven en niet nodig. En van nature luister ik. Het is nodig dat ik door de Heilige Geest een aanklagend geweten krijg. Maar de duivel springt er bovenop: werkt op me in: je bent te slecht. Blijf af met je handen. Hoe durf je die gerechtigheid aan te nemen. Maar de Heilige Geest gebruikt dat aanklagend geweten juist om me te laten komen, om me in beweging te krijgen. Ik moet Uw gerechtigheid hebben en ik mag hem hebben. Dat is geloof: Jezus, Uw aangeboden gerechtigheid moet ik hebben want mijn geweten klaagt mij aan en mag ik hebben want U biedt het mij aan.

Geloof u?

Ja, zegt iemand, kon ik het maar. Kon ik maar geloven. Het is zo moeilijk. Maar geloven is niet toch weer een werk, toch weer iets doen, maar juist: ophouden met werken en het laten doen. Alles laten doen door Christus. Horatius Bonar schrijft in een boekje Gods weg van vrede ongeveer zo. Iemand is van de bergen gevallen en hangt aan een rotspunt boven het ravijn. Dat kost natuurlijk inspanning. Je eigen gewicht omhooghouden aan die rotspunt. Je handen gaan kramp krijgen, je houdt je gewicht niet langer. Nu is er onder je een net gespannen om je op te vangen in veiligheid. En er word geroepen: laat los, laat je vallen en je bent veilig. En die man roept terug: dat kan ik niet. Ik ben te moe, ik kan niet loslaten, ik kan me niet laten vallen. Daar heb ik geen kracht voor.

Dan denk je, die man begrijpt het niet. Te moe om me te laten vallen. Je kunt wel te moe zijn om langer vast te houden, maar te moe om los te laten..... Dat vasthouden dat is het werken. Werken om met God vrede te krijgen. Dan zus, dan zo. Je ene hand, je andere hand ergens aan vastgrijpen om te blijven hangen. Om voor God niet weg te zinken. Daar word je zo moe van, zo krampachtig, of moedeloos. Geloven is: niet dan ergens ander vastgrijpen, maar: loslaten. Laten vallen in dat net. Geloven is niet: iets doen, maar alles laten doen.

Gerechtigd. Door het geloof. Als dat toch niet zo is. Als je toch niet gelooft. Zo Jezus Christus hebt aangenomen. Dan moet je zelf terechtstaan straks. Voor Zijn rechterstoel. En één voor één houdt God je

alles voor. Van alle jaren van je leven. Van alle dagen van het jaar. Van alle uren van de dag. Van alle geboden van de heilige wet. Tegenspreken is er niet bij. Alles, alles haalt God op. Je zou daar staan....zonder Borg en Middelaar. Je zou daar dan toch staan en alles wat je hier wegwijsde en luchtig over deed houdt God je voor. En je hebt geen Borg. Je moet zelf alle vloeken opvangen, de één na de ander. Alle slagen van toorn, alle toorn van God. O mens, mens.....

Door het geloof: gerechtvaardigd, rechtvaardig voor God. Vrijgesproken. Dankzij Jezus. Hij voor mij, Hij in mijn plaats. U kent het wel dat voorbeeld. Er staat een rij gevangenen voor het vuurpeloton. En elke vijfde man wordt gefusilleerd. Een oude priester en een jonge man staan naast elkaar. Tel maar af. 1,2,3, de priester 4, en die jonge man 5. De executeur laadde zijn geweer. Toen greep die priester die jonge man vast: hier, snel, wisselen. Jij bent 4, ik ben 5. Ik in jouw plaats. Rechtvaardiging door het geloof. Dat Hij voor mij daar ik anders de eeuwige dood had moeten sterven. Dat Hij in mijn plaats ging staan. Hij veroordeeld, ik vrijgesproken. Zeker weten.

Amen